

Radion COJOCARU,
dr., prof. univ.

PhD,
University Professor

UNELE PARTICULARITĂȚI DE ÎNCADRARE JURIDICĂ A INFRAȚIUNILOR SĂVÂRȘITE CU INTENȚIE

Latara subiectivă, care formează elementul moral al conduitei criminale, cuprinde cele mai subtile semne ce urmează a fi stabilite de către interpretul legii în procesul de încadrare juridică a infracțiunilor. Reieșind din natura exigențelor pe care le instituie principiul legalității penale, aceste semne urmează a fi constatate cu exactitate la încadrarea juridică, mai ales atunci când o asemenea încadrare are conotații oficiale. În acest studiu este supusă atenției problematica infracțiunilor intenționate prin abordarea criteriilor în baza cărora aceste infracțiuni pot fi identificate în procesul încadrării juridice. Pornind de la conținutul factorului intelectual și al celui volitiv, autorul evidențiază, pe de o parte, procedeele de tehnică legislativă prin care sunt descrise infracțiunile intenționate în legea penală, iar pe de altă parte, procedeele de interpretare a normelor penale incriminatorii în baza cărora pot fi delimitate infracțiunile săvârșite cu intenție directă de cele săvârșite cu intenție indirectă.

Cuvinte-cheie: infracțiune, încadrare juridică, intenție, factor intelectual, factor volitiv, intenție directă, intenție indirectă.

SOME PARTICULARITIES OF THE LEGAL CLASSIFICATION OF CRIMES COMMITTED WITH INTENT

The subjective side, which forms the moral element of criminal conduct, includes the most subtle signs to be established by the interpreter of the law in the process of legal classification of crimes. Arising from the nature of the requirements established by the principle of criminal legality, these signs are to be ascertained accurately during the legal classification, especially when such classification has official connotations. In this study, the problem of intentional crimes is subject to attention by addressing the criteria based on which these crimes can be identified in the process of legal framing. Starting from the content of the intellectual and the volitional factor, the author highlights, on the one hand, the legal technical procedures by which the intended crimes are described in the criminal law, and on the other hand, the procedures for interpreting the incriminating criminal norms on the basis of which crimes committed with direct intent can be delimited from those committed with indirect intent.

Keywords: criminal offence, legal framing, intention, intellectual factor, volitional factor, direct intention, indirect intention.

Introducere. Intenția criminală este cea mai periculoasă formă a vinovăției, întrucât desemnează voința persoanei îndreptată către un anumit scop. Prin concentrarea factorului intelectual făptuitorul conștientizează că săvârșește un act ilicit, iar prin antrenarea factorului volitiv acesta își dirijează voința în sensul dorit, adică de a îndeplini un act interzis (în cazul acțiunii) sau de a se abține de la îndeplinirea actului care este ordonat de legea penală (în cazul inacțiunii). În conformitate cu art. 17 C.pen.: „Se consideră că infracțiunea a fost săvârșită cu intenție dacă persoana care a săvârșit-o își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, le-a dorit sau admitea, în mod conștient, survenirea acestor urmări”. Din această noțiune rezultă, în primul rând, formele intenției care poate fi directă sau indirectă. Există *intenție directă* atunci când făptuitorul își dă seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, prevede urmările ei prejudiciabile și dorește survenirea acestor urmări. Există *intenție indirectă* atunci când făptuitorul își dă seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, prevede urmările ei prejudiciabile și admite în mod conștient survenirea acestor urmări.

În cel de al doilea rând, din noțiunea legală prevăzută la art. 17 C.pen. reiese conținutul intenției la baza căreia stau doi factori psihici: factorul intelectual și factorul volitiv. Factorul intelectual presupune, pe de o parte, că făptuitorul își dă seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, iar, pe de altă parte, prevede urmările prejudiciabile ce pot surveni în rezultatul săvârșirii acesteia. La rândul său factorul volitiv este cel care delimitează intenția directă de intenția indirectă, în primul caz făptuitorul dorește survenirea urmării prejudiciabile, iar în cel de al doilea le admite în mod conștient.

Discuții și comentarii.

Factorului intelectual al intenției directe și al intenției indirecte. Din textul de lege prevăzut la art. 17 C.pen. rezultă că factorul intelectual al intenției directe coincide cu factorul intelectual al intenției indirecte. În ambele

cazuri, făptuitorul își dă seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale și prevede urmările ei prejudiciabile.

Primul element psihic al factorului intelectual al intenției constă în aceea că făptuitorul „își dă seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale”. Aceasta presupune că făptuitorul *percepere sau conștientizează la nivel psihic caracterului prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii săvârșite*. Caracterul prejudiciabil al unei infracțiuni nu este condiționat doar de forma sau natura acțiunii sau inacțiunii criminale, ci și de conținutul valorilor și relațiilor sociale la care se atentează prin comiterea acesteia. Fără periclitarea sau vătămarea efectivă a celor din urmă, acțiunea sau inacțiunea este irelevantă din punct de vedere al dreptului penal. Acțiunea sau inacțiunea este prejudiciabilă deoarece atentează la anumite valori și relații sociale protejate de legea penală, fiind totodată săvârșită și în prezența altor semne componente prevăzute de norma incriminatoare. Astfel, perceperea ca proces psihologic intelectual nu se referă doar la acțiunea sau inacțiunea incriminată de legea penală, ci și la conținutul obiectului juridic al infracțiunii format din valorile și relațiile sociale ce sunt vătămăte sau puse în pericol prin săvârșirea acesteia. În același timp, caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii mai poate fi determinat și de alte semne ce sunt prevăzute de lege la descrierea unei componente concrete de infracțiune, cum ar fi: obiectul material și victima infracțiunii, mijloacele, metodele și împrejurările infracțiunii etc.

Prin urmare, perceperea caracterului prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii săvârșite presupune:

- perceperea valorilor și relațiilor sociale, ce urmează a fi lezate sau periclitare prin săvârșirea acțiunii sau inacțiunii;
- perceperea pericolului pe care-l implică acțiunea sau inacțiunea comisă pentru aceste valori și relații sociale;
- perceperea tuturor semnelor care determină caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii săvârșite.

Prin *perceperea valorilor și relațiilor sociale, ce urmează a fi lezate sau periclitate prin săvârșirea infracțiunii* se manifestă factorul intelectual în raport cu obiectul protecției penal, sub aspectul conștientizării de către subiect a însemnătății pe care acestea le prezintă pentru societate. În această direcție este înaintată cerința cunoașterii valorilor și relațiilor sociale asupra cărora este orientată activitatea criminală, cunoaștere ce este scoasă în evidență de nenumăratele exteriorizări obiective din toate zilele, din experiența dobândită de către individ în cadrul existenței sale sociale. De exemplu, referindu-ne la infracțiunea de reținere ilegală (art.308 alin.(1) C.pen.), putem menționa că persoana care efectuează urmărirea penală trebuie să conștientizeze importanța pe care o are respectarea legalității aplicării măsurii procesual-penale de reținere pentru asigurarea actului de justiție, ca valoare indispensabilă pentru coexistența socială. Atunci când subiectul aplică ilegal măsura reținerii în privința unei persoane despre care se știe că nu a fost implicată într-o activitate criminală, făptuitorul, în baza funcției deținute, cunoaște relevanța și conținutul relațiilor sociale referitoare la corectitudinea și legalitatea aplicării acestei măsuri procesuale de constrângere. În același context urmează a fi exemplificată și infracțiunea de arestare ilegală [art.308 alin.(2) C.pen.], la care judecătorul trebuie să conștientizeze importanța relațiilor sociale cu privire la înfăptuirea actului de justiție, a căror existență și desfășurare normală este condiționată de aplicarea măsurii preventive a arestului în condiții de legalitate [1, p. 130-131].

Perceperea pericolului, pe care o implică acțiunea sau inacțiunea comisă pentru valorile și relațiile sociale protejate de legea penală, înseamnă că făptuitorul trebuie să aibă în reprezentarea sa psihică pericolozitatea acțiunii sau inacțiunii pe care urmează să o săvârșească. Este suficient ca subiectul să conștientizeze caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii săvârșite, cunoașterea caracterului ei penal rămânând fără relevanță juridico-penală. Legea

penală consideră infracțiuni faptele care, de regulă, prin pericolozitatea lor socială, prin felul cum sunt apreciate de opinia publică, trezesc conștiința oricărei persoane, inclusiv a celei care le comite asupra caracterului lor antisocial și, prin aceasta – însă numai indirect – asupra caracterului lor ilicit [2, p. 269].

Perceperea tuturor semnelor care determină caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii săvârșite înseamnă că autorul trebuie să aibă în reprezentarea sa psihică și celelalte semne care determină caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii săvârșite. Aceste semne se pot referi la calitățile speciale ale obiectului material sau ale victimei infracțiunii, la semnele care însoțesc săvârșirea acțiunii sau inacțiunii criminale, cum ar fi: locul, timpul, metodele, mijloacele, împrejurările. Sub acest aspect, se exprimă factorul intelectual în raport cu elementul material al infracțiunii, care rezidă în cunoașterea acelor stări, situații sau împrejurări, care atribuie faptei un caracter antisocial.

În unele cazuri, pentru existența factorului intelectual al intenției, făptuitorul trebuie să conștientizeze particularitățile obiectului material al infracțiunii ce constituie o premisă de existență a valorilor și relațiilor sociale protejate de legea penală. De exemplu, în cazul infracțiunii incriminate la art. 224 C.pen., la care este stipulată răspunderea penală pentru încălcarea regulilor de circulație a substanțelor, materialelor și deșeurilor radioactive, bacteriologice sau toxice subiectul conștientizează că anume obiectul material reprezentat de *materialele și deșeurile radioactive, bacteriologice sau toxice* creează un pericol efectiv pentru relațiile sociale din domeniul protejării mediului înconjurător. În alte cazuri, făptuitorul trebuie să conștientizeze calitățile speciale ale victimei infracțiunii în privința căreia este comisă acțiunea sau inacțiunea criminală. În același sens, poate fi exemplificată infracțiunea de violență în familie (art. 201¹ C.pen.), la care făptuitorul conștientizează pericolul pe care îl implică actul de violență fizică sau psihică exercitat asu-

pra unui membru al familiei pentru relațiile sociale care asigură conviețuirea pașnică în cadrul familiei.

Cel de al doilea element psihic al factorului intelectual al intenției îl *formează prevederea urmărilor prejudiciabile*. În cazul intenției trebuie să existe reprezentarea urmărilor prejudiciabile, adică previziunea schimbărilor ce vor avea loc în obiectul atentării și conștientizarea pericolozității sociale a acestora. Acest element psihologic se stabilește în funcție de modul de configurare a semnelor laturii obiective a infracțiunii. La infracțiunile cu o componentă materială făptuitorul prevede vătămarea efectivă sau rezultatul infracțional materializat în lumea obiectivă ce urmează să survină drept rezultat al acțiunii sau inacțiunii săvârșite. În afară de aceasta făptuitorul are și reprezentarea legăturii de cauzalitate ce se stabilește între acțiunea sau inacțiunea comisă și urmarea prejudiciabilă survenită. În acest sens, făptuitorul conștientizează și are previziunea asupra faptului că urmarea prejudiciabilă este efectul acțiunii sau inacțiunii criminale săvârșite. De exemplu, în cazul săvârșirii unui omor prin împușcarea victimei, făptuitorul, pe de o parte, prevede că, drept rezultat al săvârșirii acesteia, survine decesul persoanei, iar, pe de altă parte, că acțiunea săvârșită reprezintă o cauză directă de survenire al decesului.

La infracțiunile care au o componentă formală făptuitorul prevede schimbarea negativă a valorilor și relațiilor sociale ce survine drept rezultat al acțiunii sau inacțiunii prejudiciabile săvârșite. De exemplu, în cazul infracțiunii de rețineră sau arestare ilegală (art. 308 C.pen.), schimbările la care ne referim țin în primul rând de perturbarea bunului mers al activității organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești la aplicarea măsurilor de constrângere. Aceste schimbări sunt inerente și decurg din simpla realizare a elementului material al infracțiunii. De asemenea, făptuitorul trebuie să aibă reprezentarea asupra restricționării ilegale a dreptului la liberate a persoanei, ce survine drept rezultat al aplicării

abuzive a reținerii sau arestării ilegale. Astfel, în ipoteza comiterii infracțiunii de rețineră sau arestare ilegală, făptuitorul prevede starea de pericol ce urmează a fi declanșată, ca stare de fapt pe care o implică materializarea acțiunilor criminale pentru activitatea de înfăptuire a justiției, care se va produce în mod inevitabil în rezultatul săvârșirii acesteia.

Factorul volitiv al intenției directe. Intenția presupune în conținutul său nu numai un proces intelectual de cunoaștere și reprezentare a semnelor obiective ale componenței de infracțiune, dar și voința de a *dori urmările prejudiciabile* (intenție directă) sau *de a admite în mod conștient survenirea acestora* (intenția indirectă).

Intenția directă, prin compunerea ei la nivelul celei mai înalte conștientizări și exprimări subiective a infractorului, reprezintă forma de vinovăție cea mai gravă, denumită în doctrina de specialitate *animus docendi* [3, p. 134]. Ceea ce deosebește intenția directă de intenția indirectă este elementul volitiv, manifestat prin **dorința survenirii** urmării prejudiciabile ca o finalitate a activității infracționale. În cazul intenției directe subiectul are o atitudine fermă față de urmarea prejudiciabilă, dorința să se producă această urmare prejudiciabilă și nu alta. Dorința ca atare este o formă pozitivă, bine precizată și conturată de manifestare a voinței față de urmările prejudiciabile. Dorința ca proces psihic este o trăire spirituală a subiectului infracțiunii față de urmările ce s-ar produce în viitor ca efecte necesare [4, p. 78].

Prin urmare, dorința survenirii urmării prejudiciabile exprimă atitudinea psihică a subiectului de angajare activă și persistentă a infractorului orientată spre obținerea finalității de producere a urmării prejudiciabile. Intenția directă, ca orice semn al componenței de infracțiune, urmează a fi dovedită de către organul de urmărire penală. Fiind vorba de un proces psihic intern, dovada intenției este mai greu de făcut. De cele mai multe ori intenția directă rezultă din materialitatea faptei săvârșite, iar la baza determinării acesteia stau împrejurările obiective de comitere a infracțiunii, cum ar fi:

intensitatea loviturilor, instrumentul folosit, zona corpului în care este lovită victima etc. Studiul practicii judiciare relevă că din punct de vedere practic existența intenției directe poate rezulta din intensitatea loviturilor – „multiplele lovituri aplicate cu pumnii, picioarele și un băț, peste diferite părți ale corpului” [5]; pericolul iminent al mijloacelor folosite – „stropirea cu motorină a victimei în timp ce aceasta doarme și incendierea acesteia” [6]; concentrarea acțiunilor violente în zone vitale ale corpului – „aplicarea de lovituri cu pumnii în regiunea capului, gâtului, cutiei toracice, urmată de sugrumarea victimei cu mâniile” [7]; insistența făptuitorului în producerea urmării prejudiciabile – „aplicarea unor lovituri cu ciocanul în spatele victimei, urmată de strangularea ei cu un cablu de la încărcătorul telefonului mobil, iar după ruperea cablului, strangularea cu un colan până la survenirea decesului victimei” [8]; inevitabilitatea survenirii urmării prejudiciabile – „împușcarea din armă de foc a victimei cu străpungerea antebrațului stâng, penetrantă în cavitatea toracelui, cu lezarea inimii” [9].

În teoria dreptului penal se arată că în cazul în care rezultatul este prevăzut ca inevitabil și autorul acționează pentru realizarea lui, nu mai este necesar să se facă dovada că a urmărit producerea acelui rezultat [10, p. 170]. De exemplu, urmarea prejudiciabilă sub forma producerii decesului este inevitabilă atunci când victima este aruncată în gol de la o înălțime mare, este împușcată cu mai multe focuri de armă în regiunea capului etc.

Factorului volitiv al intenției indirecte. În cazul intenției indirecte făptuitorul nu dorește, ci *admite în mod conștient survenirea urmării prejudiciabile*. Există intenție indirectă atunci când făptuitorul, în pofida faptului că a prevăzut ca posibilă producerea unei alte urmări decât a celei dorite, nu se abține de la săvârșirea acțiunii sau inacțiunii prejudiciabile, urmarea producându-se efectiv. Admiterea conștientă a producerii unei urmări prejudiciabile înseamnă adoptarea unei atitudini de indiferență față de eventualitatea producerii ei.

Intenția indirectă apare în cazul acțiunilor sau inacțiunilor care pot provoca mai multe urmări prejudiciabile. Făptuitorul urmărește survenirea uneia dintre urmările prejudiciabile, dar prevede și producerea altor urmări prejudiciabile în raport cu care acceptă eventualitatea survenirii lor. De exemplu, cel ce lovește victima cu pumnii și picioarele în regiunea abdomenului, prevede posibilitatea survenirii mai multor categorii de urmări pe care le acceptă în mod conștient: vătămarea medie sau vătămarea gravă a sănătății, inclusiv decesul victimei. Deși subiectul admite survenirea a trei categorii de urmări care formează componente distincte de infracțiuni, fapta va fi calificată în funcție de rezultatul cel mai grav efectiv survenit. În cazul în care va surveni decesul victimei, încadrarea juridică se va face potrivit art. 145 C.pen., care va absorbi în sine faptele de vătămări ale sănătății survenirea cărora a fost admisă în mod conștient de către făptuitor.

Pentru existența intenției indirecte urmează a se constata trei aspecte:

- persoana care săvârșește o acțiune sau inacțiune prejudiciabilă prevede ca rezultat posibil al faptei sale și o altă urmare prejudiciabilă decât cea pe care o dorește;
- persoana săvârșește acțiunea sau inacțiunea prejudiciabilă acceptând eventualitatea survenirii acestei urmări;
- urmarea prejudiciabilă acceptată în mod conștient de către făptuitor se produce efectiv ca rezultat al acțiunii sau inacțiunii prejudiciabile săvârșite.

Procedee de identificare în legea penală a infracțiunilor săvârșite cu intenție. În procesul de încadrare juridică a infracțiunilor, organul de urmărire penală trebuie să stabilească forma de vinovăție concretă prevăzută de norma de incriminare prin care se comite respectiva infracțiune. Atunci când forma de vinovăție, prin care a fost comisă în mod efectiv fapta prejudiciabilă, nu corespunde cu forma de vinovăție descrisă în norma de incriminare, persoana nu va putea fi supusă răspunderii penale potrivit normei respective, deoarece

lipsește temeiului juridic al răspunderii penale prevăzut de art. 51 alin. (1) C.pen. Luând în considerare aceste rigori, interpretul oficial al legii penale trebuie să cunoască criteriile în baza cărora la încadrarea juridică a infracțiunilor pot fi identificate infracțiunile susceptibile de a îmbrăca fie forma intenției directe, fie forma intenției indirecte.

Criteriile în baza cărora se identifică forma de intenție, prin care pot fi comise infracțiunile, rezultă din tehnica legislativă pe care legiuitorul o utilizează la descrierea lor în legea penală și din natura juridică ce le este aferentă. Aplicând acest criteriu se poate constata că infracțiunile intenționate incriminate în legislația penală pot fi clasificate în două categorii:

1. infracțiuni săvârșite prin intenție directă;
2. infracțiuni săvârșite atât prin intenție directă, cât și prin intenție indirectă.

O primă constatare care reiese din această clasificare este că în Partea specială a C.pen. al R. Moldova nu există infracțiuni ce ar putea fi comise în exclusivitate prin intenție indirectă.

Din categoria infracțiunilor ce pot fi săvârșite exclusiv doar prin intenție directă fac parte:

a. *Infracțiunile cu componentă formală și infracțiunile cu componentă formal-redușă.* Reieșind din structura laturii obiective ce le este proprie, infracțiunile consemnate nu pot fi comise nici sub forma intenției indirecte și nici sub forma imprudenței. În rezultatul comiterii acestor infracțiuni nu survine o urmare prejudiciabilă efectivă, ci o urmare prejudiciabilă care constă într-o stare de pericol pentru valorile și relațiile sociale. Această stare de pericol este legată organic de acțiunea sau inacțiunea prejudiciabilă, astfel încât este destul de dificil de a le separa în cadrul structurii infracțiunii. La infracțiunile formale și la infracțiunile formal-redușe, însăși săvârșirea acțiunii sau inacțiunii exprimă dorința făptuitorului de a produce starea de pericol pentru valorile și relațiile sociale protejate de legea penală. De exemplu, cel ce pătrunde ilegal în domiciliul unei persoane își dă seama de pericolozitatea acțiunii sale, pre-

vede starea de pericol ce decurge din încălcarea dreptului la inviolabilitatea de domiciliu și prin faptul comiterii acțiunii își manifestă dorință în sensul survenirii acestei urmări. Starea de pericol nu este o eventualitate pe care făptuitorul ar putea să o accepte, ci constituie o certitudine care decurge din faptul comiterii acțiunii sau inacțiunii prejudiciabile. Prin urmare, la infracțiunile formale și cele formal-redușe determinarea atitudinii psihice față de acțiune (inacțiune) poate fi extrapolată și la urmarea prejudiciabilă, întrucât aceasta este inerentă și inevitabilă, survenind odată cu realizarea acțiunii (inacțiunii) și a celorlalte cerințe pretinse de textul incriminator.

b. *Infracțiunile la care scopul este prevăzut ca semn obligatoriu al laturii subiective a infracțiunii.* La aceste infracțiuni scopul apare ca un semn atașat al intenției, căpătând prin aceasta o formă calificată. Aceste fapte sunt denumite ca fiind infracțiuni săvârșite prin intenție calificată și pot fi comise doar sub forma intenției directe. Nu are relevanță dacă infracțiunea cu scop calificat este descrisă ca infracțiune cu componentă materială sau componentă formală, eventual ca o componentă formal-redușă. Scopul orientează intenția criminală spre obținerea unei finalități materializată într-o urmare prejudiciabilă formală sau materială pe care făptuitorul voiește s-o atingă. Prin urmare scopul transformă activitatea infracțională într-o activitate voluntară, prin care făptuitorul dorește atingerea rezultatului infracțional. De exemplu, omorul incriminat la art. 145 C.pen. poate fi realizat atât sub forma intenției directe, cât și sub forma intenției indirecte. Însă atunci când este comis în contextul infracțiunii de genocid prevăzut la art. 135 lit. a) C.pen., omorul poate îmbrăca doar forma intenție directe, întrucât genocidul trebuie să fie săvârșit în scopul exterminării în totalitate sau în parte a unui grup național, etnic, rasial sau religios. Realizarea unui asemenea scop determină dorința făptuitorului de a vedea ca survenite urmările prejudiciabile, inclusiv sub forma decesului unuia sau a mai multor membri ai grupului.

c. *Infracțiunile săvârșite în formă neconsumată.* Din categoria formelor activității infracționale neconsumate face parte pregătirea și tentativa de infracțiune. Reieșind din natura ce le este proprie, aceste forme de activitate infracțională pot fi realizate doar prin intenție directă. Noțiunile de pregătire de infracțiune (art. 26 C.pen.) și tentativă de infracțiune (art. 27 C.pen.) sunt descrise ca activități infracționale neconsumate la care „... din cauze independente de voința făptuitorului, infracțiunea nu-și produce efectul”. Noțiunea de „efect” utilizată în textele de lege nu semnifică altceva decât urmările prejudiciabile pe care făptuitorul dorește să le producă drept rezultat al activității infracționale, activități care, din împrejurări independente de voința persoanei, nu-și produc efectul scontat. Plecând de la regula conform căreia legea penală este de strictă interpretare, noțiunea de efect nu poate fi asimilată intenției indirecte, la care rezultatul infracțional prezintă o eventualitate și nu un efect dorit de către făptuitor. Prin urmare atât în cazul pregătirii de infracțiune, cât și în cazul tentativei de infracțiune făptuitorul dorește survenirea urmării prejudiciabile, acționând astfel cu intenție directă.

Infrațiunile intenționate ce pot îmbrăca și forma intenției indirecte sunt mult mai puține decât infracțiunile ce pot fi comise cu intenție directă. Din categoria infracțiunilor susceptibile de a fi comise atât prin forma intenției directe, cât și prin forma intenției indirecte fac parte *infracțiunile cu o componentă materială, la care scopul nu este prevăzut ca semn obligatoriu al laturii subiective.* Doar la aceste infracțiuni factorul volitiv poate fi exprimat fie prin dorința provocării urmării prejudiciabile, fie prin admiterea survenirii acesteia ca o eventualitate a activității infracționale. Spre exemplu, la acest grup de infracțiuni pot fi atribuite: ecocidul (art. 136 C.pen.), omorul intenționat (art. 145 C.pen.), vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății (art. 151 C.pen.), vătămarea intenționată medie a integrității corporale sau a sănătății (art. 151

C.pen.), transmiterea unei boli venerice (art. 211 C.pen.) etc.

Intenția premeditată și intenția subită la încadrarea juridică a infracțiunilor. Legislația penală nu definește nici intenția premeditată și nici intenția subită. Aceste noțiuni sunt definite în doctrina penală de specialitate. Există *intenția premeditată* atunci când făptuitorul chibzuiește anticipat asupra săvârșirii faptei și își exteriorizează aceasta prin acte de pregătire a comiterii faptei [10, p. 171]. Există *intenție subită sau spontană* atunci când trecerea la săvârșirea faptei s-a făcut imediat după adoptarea rezoluției infracționale [11, p. 162].

După cum este și firesc, infracțiunea comisă cu intenție premeditată se consideră mai gravă decât cea săvârșită cu intenție subită. În general, pentru încadrarea juridică a infracțiunilor se aplică regula potrivit căreia nu are relevanță dacă intenția de a comite o infracțiune este premeditată sau subită. Chiar dacă nu are relevanță pentru încadrarea faptei în tiparul legii, în temeiul art. 96 C.pen. organul de urmărire penală în mod obligatoriu va constata caracterul premeditat sau spontan al intenției, întrucât aceste împrejurări au relevanță pentru individualizarea pedepsei penale de către instanța de judecată.

Această regulă conține situații de excepții, care se referă la cazurile în care „intenția premeditată” sau „intenția subită” sunt prevăzute ca semne calificative ale unei infracțiuni. Cu referire la intenția premeditată este de menționat că aceasta este descrisă ca semn calificativ agravat al infracțiunii de omor intenționat [art. 145 alin. (2) lit. a) C.pen.]. În acest caz, la încadrarea juridică a faptei este obligatoriu de a se constata că intenția de suprimare a vieții persoanei a avut sau nu un caracter premeditat. La determinarea caracterului premeditat al intenției în procesul încadrării juridice a infracțiunii vor fi luate în considerație două elemente cumulative:

– trecerea unui interval de timp de la momentul luării hotărârii de a comite infracțiunea până la momentul comiterii ei (*moram habens*);

– reflectarea psihică (gândirea anticipată) orientată spre executarea pe viitor a actului infracțional, prin care făptuitorul cumpănește asupra modului prin care va săvârși omorul, mijloacelor care-i stau la dispoziție și a celor pe care le va mai trebui să le pregătească. La încadrarea juridică nu este instituită condiția determinării unei durate de timp prealabil fixată, însă organul de urmărire penală trebuie să constate, de la caz la caz, trecerea unei anumite perioade de timp în care hotărârea de a ucide s-a aflat sub controlul rațional al făptuitorului;

– realizarea anumitor acte de pregătire orientate spre întărirea hotărârii luate și asigurarea transpunerii în viață a acesteia. Pentru încadrarea juridică a omorului, în baza art. 145 alin. (2) lit. b) C.pen., este obligatoriu ca fapta să fie efectiv pregătită prin acte orientate spre crearea condițiilor de săvârșire a acțiunii de ucidere a victimei (alegerea complicilor, adaptarea sau procurarea mijloacelor sau instrumentelor necesare, pândirea victimei, amenajarea locului de comitere a infracțiunii etc.).

Un punct de vedere similar celui expus mai sus este promovat și în explicațiile din HP CSJ *Cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor (art.145-148 CP al RM) nr. 11 din 24.12.2012*, potrivit cărora: „Omorul săvârșit cu premeditare presupune întrunirea concomitentă a trei condiții: 1) trecerea unui interval de timp din momentul luării hotărârii de a săvârși omorul și până la momentul executării infracțiunii; 2) în acest interval de timp, făptuitorul trebuie să mediteze, să-și concentreze forțele sale psihice în vederea asigurării reușitei acțiunii sale; 3) în acest interval de timp, făptuitorul trebuie să treacă la săvârșirea unor acte de pregătire de natură să întărească hotărârea luată și să asigure realizarea ei” [12].

Ca și în cazul intenției premeditate, caracterul *subit* sau *spontan* al intenției, de regulă, nu este relevant pentru încadrarea juridică a infracțiunilor, însă această constatare are relevanță de fiecare dată pentru individualizarea pedepsei penale de către instanța de judecată.

Totuși sunt întâlnite situații de excepții, care se referă la infracțiunile ce pot fi săvârșite doar prin intenție subită. Din categoria acestor infracțiuni fac parte: omorul săvârșit în stare de afect (art. 146 C.pen.), pruncuciderea (art. 147 C.pen.), vătămarea intenționată medie sau gravă a integrității corporale sau a sănătății săvârșită în stare de afect (art. 157 C.pen) etc. Spre exemplu, intenția la infracțiunea de pruncucidere este una spontană, cu caracter afectiv și se caracterizează prin două trăsături definitorii: 1) este efectul unei emoții puternice, determinate de starea de tulburare deosebită provocată de naștere, de care este stăpânit subiectul în momentul săvârșirii faptei; 2) apare în mod neașteptat, fără nicio pregătire prealabilă a hotărârii respective. De asemenea, potrivit CSJ *Cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor (art.145-148 CP al RM) nr. 11 din 24.12.2012*, „Omorul se consideră săvârșit în stare de afect numai dacă atât starea de afect, cât și intenția de a săvârși omorul au survenit în mod subit. Termenul subit înseamnă: 1) care se petrece într-un timp foarte scurt și 2) pe neașteptate” [11].

Concluzii. Factorul intelectual și factorul volitiv al intenției directe sau al celei indirecte urmează a fi stabilit atât în raport cu acțiunea/inacțiunea și urmarea prejudiciabilă, cât și în raport cu celelalte semne ale laturii obiective, cum ar fi: legătura de cauzalitate și semnele facultative ale laturii obiective a infracțiunii care însoțesc acțiunea sau inacțiunea criminală – timpul, locul, metoda, mijloacele și împrejurările de comitere a infracțiunii. Nu are relevanță dacă aceste semne condiționează infracțiunea în varianta componentei tip sau în varianta componentei agravante sau atenuante.

În procesul de încadrare juridică a infracțiunilor nu se va determina vinovăția ca trăsătură esențială a infracțiunii, ci vinovăția ca semn ce particularizează o componentă concretă de infracțiune descrisă de legea penală. La baza stabilirii formei de vinovăție în raport cu o faptă concretă stă modul prin care a fost comisă acțiunea/inacțiunea, precum și împre-

jurările care au precedat-o, însoțit-o și care au urmat-o. Prin urmare, ori de câte ori se pune problema stabilirii în practică a vinovăției vor

fi luate în considerație toate particularitățile faptei: împrejurările anterioare, concomitente și subsecvente săvârșirii acesteia.

BIBLIOGRAFIE

BIBLIOGRAPHY

---

1. Doga A., *Infrațiunea de reținere sau arestare ilegală prin prisma reglementărilor internaționale și naționale*, Teză de doctor, Chișinău, 2014, p. 130-131.
2. Dobrinoiu V. ș.a., *Drept penal. Partea generală*. București: Ed. Atlas Lex, 1994, p. 269.
3. Giurgiu N., *Legea penală și infrațiunea. Doctrină. Legislație. Practică judiciară*. Ed. GAMA, Iași, 1993.
4. Mircea I., *Vinovăția în dreptul penal român*, Ed. Lumina Tipo, București, 1998.
5. Decizia Curții Supreme de Justiție din 17.08.2021. Dosarul nr. 1ra-1440/21.
6. Decizia Curții Supreme de Justiție din 15 septembrie 2021. Dosarul nr. 1ra-1705/2021.
7. Decizia Curții Supreme de Justiție din 07 iulie 2021. Dosarul nr. 1ra-1258/2021.
8. Decizia Curtea Supremă de Justiție din 14 iulie 2021. Dosarul nr. 1ra-1587/2021.
9. Decizia Curții Supreme de Justiție din 07 iulie 2021. Dosarul nr. 1ra-1149/2021.
10. Antoniu G., Bulai C. ș.a., *Explicațiile NOULUI Cod Penal, Vol. I, Articolele 1-52*. București: Univers Juridic, 2015.
11. Antoniu G., Toader T., *Explicațiile noului Cod penal, Vol. – I*, Ed. Universul Juridic, București, 2015.
12. Bulai C., *Manual de drept penal, Partea generală*, București, ALL EDUCAȚIONAL S.A., 1997.
13. *Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*, 2013, nr.6, p.4.

DESPRE AUTORI

Radion COJOCARU,

*doctor în drept, profesor universitar,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI,
Republica Moldova
Universitatea „Dunărea de Jos”, Galați,
România,
e-mail: radioncojocaruu@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-3809-7392*